

Protokół
posiedzenia Komisji Habilitacyjnej
w postępowaniu habilitacyjnym dr Dariusza Libionki

1. Komisja zebrała się w poniedziałek 21 stycznia 2013 r. o godz. 11.00 w siedzibie Instytutu Studiów Politycznych PAN w Warszawie, w następującym składzie:

- Przewodniczący prof. dr hab. Konstanty Wojtaszczyk;
- sekretarz dr hab. prof. ISP PAN Grzegorz Nowik;
- recenzent dr hab. prof. Uniwersytetu Wrocławskiego Ewa Waszkiewicz;
- recenzent dr hab. prof. ISP PAN Grzegorz Motyka;
- członek komisji dr hab. prof. Uniwersytetu Śląskiego Marek Janusz Barański;
- członek Komisji dr hab. prof. ISP PAN Dariusz Stola.

Nieobecny był dr hab. prof. Akademii Jana Długosza w Częstochowie Jerzy Mizgalski.

Przewodniczący skonstatował, że obecni stanowią niezbędne quorum.

2. Przewodniczący, podziękował recenzentom i członkom komisji za terminowe sporządzenia recenzji i opinii oraz zaproponował porządek obrad, który został przyjęty przez zebranych. Uznając że członkowie komisji, zapoznali się ze wszystkimi recenzjami i opiniami, rozesłanymi przez sekretarza, zaproponował porządek obrad, który został przyjęty przez komisję.

3. Zgodnie z przyjętym porządkiem członkowie komisji wypowiedzieli się w dwóch kwestiach:

a) Proceduralnej, która stanowi podstawę do dalszych obrad. Przewodniczący wyraził wątpliwość, podniesioną w recenzjach i opiniach, a dotyczącą charakteru dorobku naukowego dr Dariusza Libionki, który jest dorobkiem w dziedzinie historii, zaliczonej do nauk humanistycznych, natomiast postępowanie jest prowadzone w dziedzinie nauk społecznych, w dyscyplinie nauk o polityce. Zaznaczył, że w dorobku tym nie dostrzegł istotnych teoretycznych rozważań konceptualnych w sferze politologii, choć zahaczających w istotny sposób o nauki o polityce.

b) Merytorycznej, w których dorobek naukowy dr Dariusza Libionki powinien być oceniany z punktu widzenia wkładu habilitanta w rozwój nauki, w tym przede wszystkim oceny charakteru i wartości publikacji naukowych włączając w to pracę habilitacyjną, dorobku w zakresie organizacji pracy naukowej i życia naukowego w Polsce, osiągnięć na polu dydaktyki oraz popularyzacji nauki.

4. Recenzenci i członkowie komisji, wypowiedzieli swoje opinie w kwestii 2.a):

– Prof. Ewa Waszkiewicz, uznała, że w pracach dr Dariusza Libionki dostrzegła istotny element politologiczny dotyczący polityki państwa niemieckiego względem Żydów podczas II wojny światowej, a także polityki Polskiego Państwa Podziemnego, różnych grup społeczeństwa polskiego oraz instytucji Kościoła Katolickiego.

– Prof. Grzegorz Motyka, odwołał się do swej recenzji, w której napisał m.in. *Skala oraz charakter Zagłady wywołały wstrząs moralny i sprawiły, iż stała się ona punktem odniesienia dla naukowców na całym świecie przy badaniu innych masowych zbrodni (...) [co] doprowadziło do rozwoju interdyscyplinarnych badań porównawczych nad ludobójstwem, w których szczegółowa analiza (dokonywana przez politologów, historyków, socjologów, prawników, itd.) (...) służy (...) poznaniu czynników sprzyjających i prowadzących do zbrodni oraz mechanizmów samej eksterminacji (...)* Właśnie w tym szerokim kręgu badań nad ludobójstwem lokowałbym większą część naukowego dorobku doktora Dariusza Libionki. Konkludując stwierdził, że badania dr Dariusza Libionki mieszczą się w interdyscyplinarnych badaniach nad ludobójstwem Żydów, a dokonywane uogólnienia, i porównania są istotnym składnikiem nauk o polityce.

– Prof. Dariusz Stola, zauważył, że istotą i specyfiką Instytutu Studiów Politycznych PAN jest nie tylko prowadzenie, ale wręcz promowanie badań interdyscyplinarnych, pozostających na pograniczu socjologii, historii współczesnej, filozofii, prawa i politologii. Wzajemne separowanie takich badań jest sprzeczne z istotą nauk społecznych. Odniósł się on do konkluzji zawartych w przedłożonej opinii: *Odrębną kwestią jest przypisywanie jego dorobku do nauk społecznych. Jako historyk i politolog zarazem, uważam próby rozdziału historii, socjologii i nauk o polityce za zabieg sztuczny. Owszem, istnieją publikacje należące wyłącznie, czy zdecydowanie do jednej z tych dziedzin, lecz mamy też wiele przykładów prac, i to wybitnych, które takiej klasyfikacji się nie poddają. Prace dr Libionki leżą właśnie na styku tych dziedzin – na rozległym obszarze, w którym metody i cele przypisywane historykom, politologom i socjologom łączą się i mieszają. (...) Dlatego jestem przekonany, że dr Libionka wniósł swój wkład w dziedzinę nauk społecznych.*

– Prof. Marek J. Barański, stwierdził, że nie potrafi określić, jaki jest politologiczny wkład konceptualny (hipoteza, cel badawczy, metody badawcze) dr Dariusza Libionki, ale, ze względu na przedmiot badań jest on niewątpliwie interdyscyplinarny i są w nim także wątki politologiczne. W swej opinii stwierdził on: *Wyczuwana przewaga narracji historycznej, w skomplikowanej problematyce relacji polsko-żydowskich nie przeszkadza w osiągnięciu celu badawczego będącego przedmiotem współczesnych sporów naukowych i politycznych na gruncie politologii.*

– Prof. Grzegorz Nowik, odnosząc się, do wypowiedzi prof. Stoli, stwierdził, że badania interdyscyplinarne oraz prace mające taki charakter stanowią ważny element działania ISP PAN i nie mogą być deprecjonowane. Uznaje wartość dorobku dr Dariusza Libionki, który nie koncentruje się wyłącznie na celach i metodach właściwych historii, ale stara się uwzględnić w swych pracach szeroki kontekst polityczny, co należy uznać za walor jego prac.

– Sekretarz komisji, prof. Grzegorz Nowik, odczytał fragmenty recenzji nieobecnego prof. Jerzego Mizgalskiego, które odnoszą się do problemu postawionego przez Przewodniczącego:

– Oceniając metody badawcze recenzent zwrócił uwagę na (s. 3): (...) *posługiwanie się [przez habilitanta] narzędziami badawczymi charakterystycznymi dla nauk humanistycznych, ale także korzystanie z dorobku szeroko pojętych nauk społecznych;*

– O książce będącej podstawą habilitacji napisał (s. 8) (...) *rozwija postawione (...) hipotezy: 1) rzutowanie określonych uwarunkowań politycznych na tworzenie się świadomości historycznej pod wpływem polityki historycznej zgodnie z „bieżącymi potrzebami gry politycznej” partii/ugrupowań politycznych zarówno w wymiarze lokalnym (Polska, Izrael) jak i wymiarze międzynarodowym – co należałoby uznać, za klasyczny element badań politologicznych;*

– O obu książkach recenzent napisał (s. 9): (...) *z punktu widzenia politologa zwrócić można uwagę na wyartykułowanie: znaczenia kontekstu historycznego przy analizach współczesnych uwarunkowań politycznych, wpływie owego kontekstu do współczesnej praktyki życia politycznego i kształtowania tożsamości partii lub/i grupowań politycznych. mechanizmów manipulacji i wprowadzania apokryfów dla osiągnięcia określonych celów i interesów politycznych oraz osiągania efektów, nie zawsze zgodnych z zamierzonymi celami, w wyniku prowadzonej niewłaściwie polityki historycznej;*

– W konkluzji recenzent stwierdził, że aczkolwiek: *W dorobku naukowym habilitanta wyraźnie przeważa kontekst historyczny oraz stosowane metody badań historycznych, trudno*

jednak w tak skomplikowanej problematyce, jak stosunki polsko-żydowskie pominąć analizę faktów i wydarzeń, które często są obiektem sporów politycznych.

Przewodniczący komisji Prof. Konstanty Wojtaszczyk, uznając zasadność opinii wypowiedzianych przez członków komisji dotyczącej sytuowania dorobku dr Dariusza Libionki na pograniczu nauk humanistycznych i społecznych, zwrócił uwagę, że sam habilitant w przedstawionym „Autoreferacie” wielokrotnie odnosił się do prowadzonych przez siebie badań historycznych, np.: *Kolejny punkt moich zainteresowań to historiografia Zagłady. (...) Od wielu lat zajmuję się historią Zagłady na ziemiach polskich. (...) Studia z historii PRL. W latach 2001–2004 opublikowałem kilka tekstów odnoszących się do tego okresu.*

5. W kwestii merytorycznej oceny dorobku dr Dariusza Libionki (3.b), w dziedzinie badań naukowych, organizacji pracy naukowej, dydaktyki oraz popularyzacji nauki, członkowie komisji zwrócili uwagę na następujące zagadnienia:

– prof. Grzegorz Motyka uznał, że istotną wartością twórczości habilitanta jest podejmowanie nowych, niezbadanych dotąd, lub opacznie utrwalonych w obiegu naukowym, a często kontrowersyjnych problemów, wśród których historycy często stają się obiektem manipulacji politycznej, a historiografia jest kształtowana na potrzeby bieżącej polityki. Zauważył także, mimo sygnalizowanych niewątpliwych walorów pracy naukowej habilitanta, iż (...) *ulega on duchowi polemicznemu. Powtórzył konkluzję zawartą w recenzji: Nie ulega wątpliwości, że dotychczasowe publikacje doktora Dariusza Libionki wnoszą znaczący wkład w rozwój nauki, jak również, iż wykazuje się on istotną aktywnością naukową. Uwzględniając całość działalności badawczej oraz organizacyjnej habilitanta, uważam że, recenzowany dorobek odpowiada wymaganiam stawianym przez ustawę o stopniach naukowych i tytule naukowym.*

– prof. Ewa Waszkiewicz podkreśliła odwagę cywilną i badawczą habilitanta, w przełamywaniu ugruntowanych stereotypów, wyszukiwaniu nowych, słabo rozpoznanych obszarów badawczych. Konkluzja zawarta w recenzji jest następująca: *Uwzględniając ogrom i różnorodność dorobku naukowego D. Libionki, biorąc pod uwagę wysiłek badania zbiorów archiwalnych i zasobów bibliotek z których Habilitant korzystał, zakładam Jego pełną uczciwość i rzetelność w prezentowanym dorobku. Jego teksty są świadectwem wysokich kwalifikacji naukowych, umiejętności warsztatowych, trafnego stawiania problemów badawczych, wielkiego naukowego krytycyzmu i rzetelnego wnioskowania.*

Dorobek naukowy Habilitanta stanowi bogaty wkład w naszą wiedzę o Zagładzie i Państwie Podziemnym – zasługuje zatem na bardzo wysoką ocenę. Rekapitulując i

podsumowując stwierdzam, że w moim głębokim przekonaniu dr D. Libionka spełnił wszelkie wymogi stawiane kandydatom do stopnia doktora habilitowanego i opowiadam się za dopuszczeniem do dalszych etapów procedury postępowania habilitacyjnego.

– prof. Grzegorz Nowik, sam badający struktury konspiracyjne podczas II wojny światowej, podkreślił rzetelność warsztatu naukowego habilitanta w pracy o ŻZW, szczególnie w ustalaniu stanu rzeczywistego na podstawie sprzecznych relacji, wnikliwej, wszechstronnej krytyki źródeł, stosowaniu metod analizy, komparatystyki, dedukcji i indukcji, a więc metod, które mają także zastosowanie w naukach społecznych. Odnosząc się do uwagi prof. Grzegorz Motyki dotyczącej tzw. *ducha polemicznego*, zwrócił uwagę, na występujące w pracach habilitanta konkluzje, z którymi czasem trudno się zgodzić, gdyż rażą nadmierną jednostronnością ocen i radykalizmem opinii. Cytując konkluzję swej opinii, stwierdził: *Doktor Libionka jest historykiem do dużym dorobku naukowym oraz doświadczeniu badawczym, o czym świadczą kwerendy w wielu archiwach krajowych i zagranicznych, wszechstronna znajomość literatury przedmiotu, a przede wszystkim przedłożony do opinii dorobek naukowy, który stanowią dwie pozycje monograficzne (których jest współautorem wraz z Barbarą Engelking – „Żydzi w Powstańczej Warszawie”, a wraz Laurence Weinbaumem – „Bohaterowie, hochsztaplerzy, opisywacze. Wokół Żydowskiego Związku Wojskowego”) oraz kilkanaście artykułów naukowych (z których część mogłaby stanowić odrębne mikro-monografie, np. „ZWZ-AK i Delegatura Rządu RP wobec eksterminacji Żydów polskich”), publikowanych w kraju i za granicą.*

– Prof. Marek J. Barański uznał, że wiele prac badawczych habilitanta wskazuje na pewną prawidłowość, polegająca na przełamywaniu stereotypów tworzonych na potrzeby determinowanej politycznie wizji historii zwanej „polityką historyczną”. I dlatego twórczość dr Dariusza Libionki, jest odbierana czasem jako kontrowersyjna. Niemniej powtórzył konkluzję końcowa zawartą w opinii: *Dorobek naukowy habilitanta, w tym wkład do nauki wymagany przez ustawę o stopniach naukowych i tytule naukowym, osiągnięcia organizacyjne i dydaktyczne (...) pozwalają na sformułowanie pozytywnego wniosku o nadanie doktorowi Dariuszowi Libionce stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych w zakresie nauk o polityce.*

– Prof. Dariusz Stola, zgadzając się z uwagą o (...) *uleganiu duchowi polemicznemu*, zauważył, że skłonność ta – w rozsądnych dawkach – przynosi pozytywne skutki, bowiem zmusza do doprecyzowania stanowisk w dyskusjach. Za ważny wkład habilitanta uznał redagowanie czasopisma, które zyskało wielkie uznanie wśród badaczy Zagłady. Jego publikowane w Polsce i za granicą artykuły (m.in. w czasopismach z listy filadelfijskiej) mają

wysoką rangę i nie pozostają bez echa. Zaznaczył przy tym, że: *Wśród słabszych stron dorobku dr Libionki wskazałbym niewielkie doświadczenia dydaktyczne, w tym zwłaszcza w promowaniu prac licencjackich i magisterskich oraz niezbyt częsty udział w konferencjach naukowych. Sądzę jednak, że słabości te kompensuje aktywność redaktorska oraz* konkludował: (...) *mogę stwierdzić, że dorobek dr Libionki daje więcej niż wystarczającą podstawę do dopuszczenia go do dalszych etapów postępowania habilitacyjnego.*

– Sekretarz komisji, prof. Grzegorz Nowik, odczytał końcową konkluzję, zawartą w recenzji nieobecnego prof. Jerzego Mizgalskiego: *Uwzględniając walory naukowe, organizacyjne i dydaktyczne dr Dariusza Libionki, pozytywnie oceniając jego dotychczasową twórczość naukową stawiam wniosek o dopuszczenie (...) do dalszych etapów przewodu habilitacyjnego.*

6. Na podstawie przesłanych recenzji i opinii oraz wypowiedzi członków komisji można sformułować następującą końcową opinię od dorobku naukowym doktora Dariusza Libionki, w zakresie publikacji naukowych, organizacji pracy naukowej, pracy dydaktycznej oraz popularyzacji nauki.

Habilitant należy do najwybitniejszych znawców problematyki *Holokaustu* w Polsce i za granicą, wniósł znaczny wkład w rozwój oraz organizację interdyscyplinarnych badań naukowych tej problematyki, jako adiunkt w Zakładzie badań nad zagładą Żydów w Instytucie Filozofii i Socjologii PAN, kierownik działu naukowego Państwowego Muzeum na Majdanku, członek Rady Naukowej „Zeszytów Majdanka”, od 2011 r. członek komitetu redakcyjnego „Teki Lubelskiej”, a jednocześnie od 2005 roku redaktor naczelnym rocznika „Zagłada Żydów. Studia i Materiały”. Był organizatorem oraz uczestnikiem wielu krajowych i międzynarodowych konferencji naukowych, firmowanych przez różnorodne ośrodki naukowo-badawcze w Polsce.

Jego publikacje oparte na szerokiej i wszechstronnej kwerendzie źródłowej oraz bibliograficznej wyróżniają się odwagą w podejmowaniu nowych tematów, badaniu nowych obszarów, stawianiu nowych pytań, kwestionowaniu stereotypowych sądów utrwalonych we wcześniejszej historiografii. Należy jednak podkreślić, że mimo wielu walorów, mankamentem są niektóre konkluzje dr. Dariusza Libionki, które czasem rażą nadmierną jednostronnością ocen i radykalizmem opinii. Jego prace publikowane są za granicą w kilku językach, m.in. na łamach prestiżowego „Yad Vashem Studies” oraz innych renomowanych pismach. Za (...) *pionierskie prace dotyczące stosunków polsko-żydowskich w latach Zagłady oraz za zasługi w jako redaktor naczelnny rocznika „Zagłada Żydów. Studia i Materiały”,*

otrzymał w 2009 r. nagrodę im. Łukasza Hirszowicza, przyznaną przez Żydowski Instytut Historyczny, a w 2010 r. jego książka *Żydzi w powstańczej Warszawie* otrzymała nominację do Nagród Historycznych „Polityki”.

W zakresie działalności dydaktycznej dr Dariusz Libionka prowadzi cykl wykładów „Zagłada Żydów polskich” na studiach podyplomowych „Historia i kultura Żydów w Polsce”, organizowanych przez IH Uniwersytetu Warszawskiego oraz zajęcia dydaktyczne w semestrze zimowym Szkoły Nauk Społecznych IFiS PAN. Jest także współautorem i współredaktorem podręcznika *Zagłada Żydów. Pamięć narodowa a pisanie historii w Polsce i we Francji*, (wydanego w Lublinie w 2006 roku). Swoje badania popularyzuje na łamach „Karty” i „Biuletynu IPN”.

Habilitant jest ponadto ekspertem i biegłym sądów, prokuratur i Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, w zakresie przestępstw popełnianych z artykułu 256 Kodeksu karnego (publiczne propagowanie faszystowskiego lub innego totalitarnego ustroju państwa lub nawoływanie do nienawiści na tle różnic narodowościowych, etnicznych, rasowych, wyznaniowych, albo ze względu na bezwyznaniowość).

Komisja, rozważając kwestię zasadności zakwalifikowania dorobku naukowego habilitanta zarówno do nauk społecznych, jak i humanistycznych, czy też pozostającego na ich pograniczu, uważa jednocześnie, że w przyszłości do postępowania powinien być kierowany dorobek naukowy, który w głównym swym nurcie mieści się w naukach o polityce, nawet jeśli do pewnego stopnia ma charakter interdyscyplinarny.

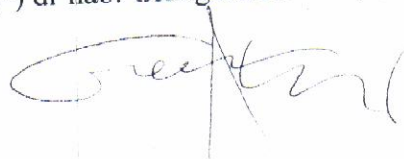
7. Przewodniczący zamknął dyskusję i zarządził głosowanie w sprawie opinii komisji dotyczącej przyznania dr Dariuszowi Libionce stopnia naukowego doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych, w dyscyplinie nauk o polityce.

W wyniku głosowania jawnego członkowie komisji – **pięcioma głosami „za”, przy jednym głosie „wstrzymującym”** – przyjęli pozytywną opinię o rekomendowaniu Radzie Naukowej Instytutu Studiów Politycznych Polskiej Akademii Nauk wniosku o przyznanie dr Dariuszowi Libionce stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych, w dyscyplinie nauk o polityce.

Za zgodność:

Sekretarz Komisji

(-) dr hab. Grzegorz Nowik prof. ISP PAN

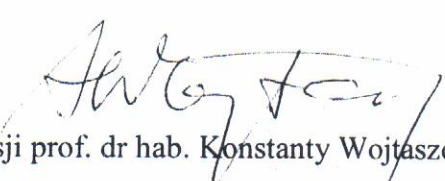

Opinia Komisji
w sprawie przyznania dr Dariuszowi Libionce
stopnia naukowego doktora habilitowanego
w dziedzinie nauk społecznych, w dyscyplinie nauk o polityce.

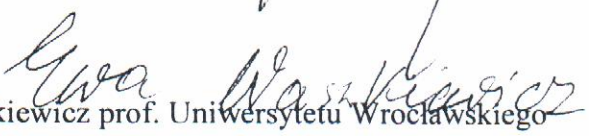
Komisja do przeprowadzenia postępowania habilitacyjnego dr Dariusza Libionki, powołana 6 listopada 2012 r. przez Centralną Komisję ds. Stopni i Tytułów, na podstawie recenzji i opinii oraz dyskusji przeprowadzonej podczas zebrania w dniu 21 stycznia 2013 r. stwierdza co następuje:

Dorobek naukowy habilitanta należy sklasyfikować, jako pozostający na styku historii, socjologii i nauk o polityce, w którym łączą się metody i cele przypisywane historykom, politologom i socjologom. Dorobek ten, w zakresie publikacji naukowych jest obszerny, nowatorski, budzący uznanie w wielu krajowych i zagranicznych środowiskach, tak ze względu na zakres badań jak i nowe ujęcie oraz nowe pytania badawcze, w tym często polemiczne w stosunku do utrwalonych w nauce opinii. W zakresie organizacji pracy naukowej dr Libionka wniósł znaczny wkład w rozwój interdyscyplinarnych badań naukowych problematyki „Zagłady”. Również w dziedzinie dydaktyki i popularyzacji nauki jego dokonania są znaczące. Aczkolwiek w badaniach habilitanta przeważa narracja historyczna, jednak dokonywane przez niego uogólnienia i porównania są istotnym składnikiem nauk o polityce i walory te pozwalają na sformułowanie opinii, że dr Dariusz Libionka spełnia wymogi ustawowe i dlatego Komisja wnioskuje o nadanie mu stopnia naukowego doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych, w dyscyplinie nauk o polityce.

Warszawa, 21 stycznia 2013 r.

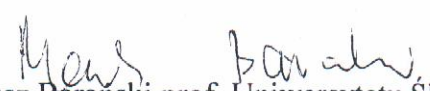
Przewodniczący Komisji prof. dr hab. Konstanty Wojtaszyk

Recenzent dr hab. Ewa Waszkiewicz prof. Uniwersytetu Wrocławskiego

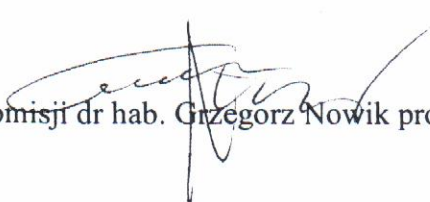
Recenzent dr hab. Grzegorz Motyka prof. ISP PAN

Członek Komisji dr hab. Marek Janusz Barański prof. Uniwersytetu Śląskiego

Członek Komisji dr hab. Dariusz Stola prof. ISP PAN

Sekretarz Komisji dr hab. Grzegorz Nowik prof. ISP PAN